

راهنمای اطلاع از اعتبار مقالات و نشریات در دانشگاه علم و فرهنگ

نکته ۱: نشریات مورد بررسی در این نوشتار، عبارتند از نشریات ISI, ISC, علمی پژوهشی و علمی ترویجی وزارتین

نکته ۲: این سند صرفاً به منظور تفسیر نحوه اعتباردهی به مقالات منتشر شده در نشریات فوق‌الذکر توسط وزارتین و بر اساس آخرین ویرایش آیین‌نامه ارتقاء اعضای هیئت علمی بوده و به معنای پذیرش روش اعتبارسنجی نشریات مذکور نمی‌باشد.

نکته ۳: این سند تنها جهت استفاده در دانشگاه علم و فرهنگ تهیه شده است.

نکته ۴: چاپ و یا توزیع کل و یا بخشی از این گزارش بدون اخذ مجوز از دانشگاه علم و فرهنگ غیرقانونی می‌باشد.

تهیه کننده:

مهدی جعفریان

زمستان ۱۳۹۱

۱- هدف

یکی از مشکلاتی که محققان و پژوهشگران همواره با آن مواجه بوده‌اند، اطلاع از اعتبار مقالات و نشریات مختلف بوده است. با توجه به اهمیت این موضوع معاونت پژوهشی دانشگاه علم و فرهنگ اقدام به تدوین این سند به منظور مرتفع نمودن نیاز پژوهشگران دانشگاه و همچنین اطلاع‌رسانی آن نموده است.

۲- دامنه کاربرد

این راهنمای تنها در دانشگاه علم و فرهنگ و شعب آن و در هنگام ارزیابی فعالیت‌های پژوهشی، تخصیص پژوهانه و فرصت مطالعاتی به اعضای هیئت علمی و همچنین تشویق فعالیت‌های پژوهشی پژوهشگران مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

۳- تعاریف و مفاهیم

مقاله پژوهشی: هر تولید علمی که به دنبال جستجوی حقایق و برای کشف بخشی از معارف و نشر آن در میان مردم و به قصد حل مشکلی یا بیان اندیشه‌ای در موضوعی از موضوع‌های علمی، از طریق مطالعه‌ای نظامند و برای یافتن روابط اجتماعی میان پدیده‌های طبیعی به دست آید و از دو خصلت اصالت و ابداع برخوردار باشد و نتایج آن‌ها به کاربردها، روش‌ها و مفاهیم و مشاهدات جدید در زمینه علمی با هدف پیشبرد مرزهای علم و فناوری منجر گردد مقاله پژوهشی (Scientific Paper) قلمداد می‌گردد که طبق تعریف آخرین ویرایش «آیین‌نامه ارتقاء اعضای هیئت علمی» (مصوب جلسه ۶۷۹ مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۱۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی و ابلاغی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در تاریخ ۱۳۸۹/۱۲/۰۳)، شامل مقالات ISI، ISC و علمی پژوهشی می‌گردد.

مقاله ترویجی: این گونه مقالات به مقالاتی گفته می‌شود که به ترویج یکی از رشته‌های علوم می‌پردازد و سطح آگاهی‌ها و دانش خواننده را ارتقاء می‌بخشد و او را با مفاهیم جدید علمی آشنا می‌سازد. این گونه مقالات می‌توانند به صورت تألیف و یا ترجمه باشند. اصولاً مقالات ترویجی فقط برای اشاعه دانش بشری و عالمانه کردن آن و جهان پیرامون آن است و هدف دیگری ندارد. اینگونه مجلات دستاوردهای علمی، فنی و حرفه‌ای آموزنده و جالب را به زبانی ساده برای افراد دارای تحصیلات دانشگاهی، دانش آموزان سال‌های بالای دبیرستان‌ها، صنعتگران، مخترعین، مبتکرین و افراد دارای تحصیلات غیرکلاسیک ارائه می‌دهند.

نشریات علمی پژوهشی: نشریاتی که اقدام به چاپ مقالات پژوهشی نموده و در آخرین لیست وزارتین به عنوان علمی پژوهشی معرفی شده باشند.

نشریات علمی ترویجی: نشریاتی که اقدام به چاپ مقالات ترویجی نموده و در آخرین لیست وزارتین به عنوان علمی پژوهشی معرفی شده باشند.

اعتبار: منظور اعتبار علمی یک نشریه یا مقاله علمی می‌باشد.

نمایه‌سازی: ثبت و ضبط محتوای اطلاعاتی مدارک با استفاده از روش‌های گوناگون به منظور سازماندهی اطلاعات به قصد سهولت بازیابی را نمایه‌سازی گویند. به عبارت دیگر، نمایه‌سازی یعنی تخصیص واژه‌ها یا اصطلاحات به مدارک به منظور توصیف محتوای موضوعی آن‌ها برای بازیابی در مراحل بعد. هدف نمایه‌سازی اصولاً آماده کردن مدرک برای بازیابی است.

Institute for Scientific Information **ISI**

Islamic World Science Citation Center **ISC**

۴- معیارهای تعیین اعتبار مقالات و نشریات

در تعیین اعتبار مقالات و نشریات، همواره معیارهای متعددی مد نظر قرار می‌گیرند که در ادامه به برخی از مهمترین آن‌های اشاره خواهد شد.

۴-۱- مقالات فاقد فرآیند داوری، فاقد اعتبارند

هر چند اعتبار یک مقاله را می‌توان از روی تعداد استنادهای مقاله، شهرت و اعتبار نویسندگان آن و ... تعیین نمود؛ اما مهمترین معیار تعیین کننده اعتبار یک مقاله سطح داوری آن است. به تبع آن اعتبار یک نشریه نیز به اعتبار مقالات منتشر شده در آن وابسته است؛ هر چند که اعتبار سازمان نمایه‌کننده نشریه^۱، هیئت داوران نشریه، مقادیر ضریب تاثیر، SJR، H-Index و ... نیز به عنوان سایر معیارهای تعیین کننده اعتبار یک نشریه می‌تواند مد نظر قرار گیرد. لذا به عنوان یک اصل کلی:

مقالاتی که فاقد یک فرآیند داوری جامع و کامل یا Peer Review باشند، کما اینکه در یک نشریه دارای اعتبار به چاپ رسیده باشند، فاقد اعتبار علمی کافی خواهند بود.

اصولاً مقالات پژوهشی (شامل مقالات ISI، ISC و علمی پژوهشی) و مقالات ترویجی، دارای فرآیند داوری می‌باشد. از این رو:

در دانشگاه علم و فرهنگ مطابق با آیین‌نامه تشویق، کلیه مقالات پژوهشی پژوهشگران به شرط وجود مستندات داوری آن مورد ارزیابی قرار خواهند گرفت.

^۱ در ادامه خواهیم گفت که سازمان نمایه‌کننده به خودی خود تعیین کننده اعتبار نبوده و این تنها یک باور عمومی در بین پژوهشگران است.

۴-۲- سازمان نمایه کننده

سازمان‌های متعددی در جهان اقدام به نمایه‌سازی مقالات و نشریات می‌نمایند که در سال‌های اخیر تعداد آن‌ها به شدت افزایش یافته است. آنچه که بسیار حائز اهمیت است و از تعریف نمایه‌سازی بر می‌آید آن است که:

صرف نمایه‌سازی یک مقاله یا یک نشریه، به معنای اعتبار آن نیست.

نمایه‌سازی تنها زمانی معیاری برای اعتبار مقاله یا نشریه خواهد بود که اولاً نمایه‌سازی علمی باشد و ثانیاً معیارهایی نظیر معیارهای منشعب از استناد برای مقاله یا نشریه محاسبه گردد.

برخی از معروف‌ترین سازمان‌هایی که در حال حاضر اقدام به نمایه‌سازی می‌نمایند عبارتند از ISI، JISC، Scopus، Google Scholar (نمایه‌سازان بین‌المللی) و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (نمایه‌سازان ملی)؛ که در ادامه برخی از آن‌ها را مختصراً تشریح می‌نماییم.

۴-۲-۱- موسسه اطلاعات علمی یا Institute for Scientific Information

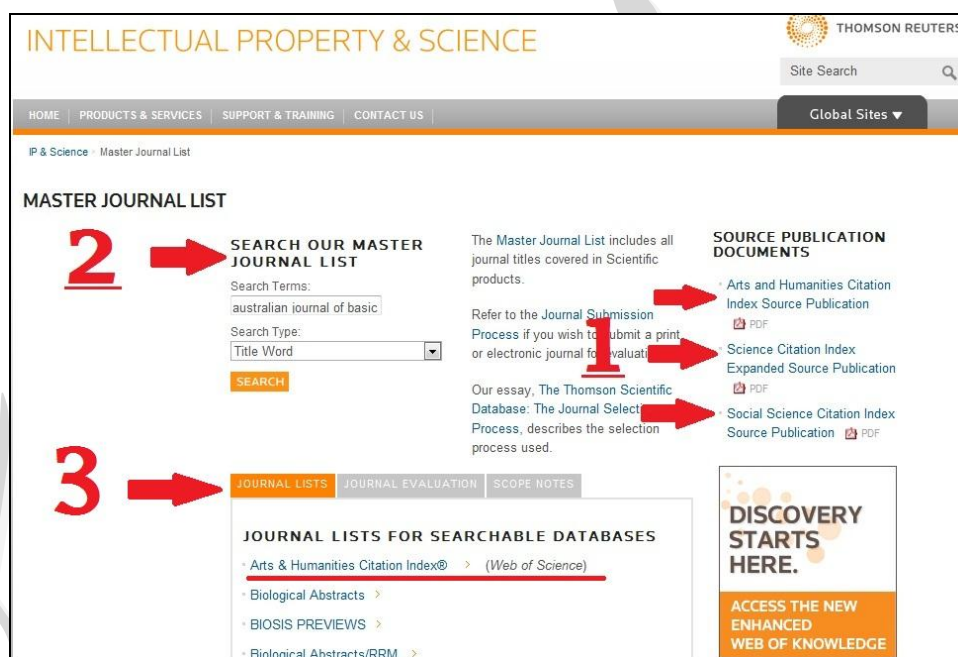
در سال ۱۹۶۰ توسط پروفسور گارفیلد پایه‌گذاری شد و در سال ۱۹۹۲ توسط Thomson Reuters خریداری شده و به Thomson ISI شهرت یافت. سپس Thomson Reuters نسخه آنلاین خود تحت عنوان Web of Science که در برگیرنده سه پایگاه استنادی ذیل می‌باشد را ارائه نمود:

- Arts and Humanities Citation Index (AHCI)
- Science Citation Index Expanded (SCI)
- Social Science Citation Index (SSCI)

امروزه Web of Science فراتر از این سه پایگاه استنادی می‌باشد. همچنین Thomson Reuters حدوداً در سال ۲۰۰۱ اقدام به راه‌اندازی Web of Knowledge نمود که پایگاه Web of Science تنها یکی از زیرمجموعه‌های آن می‌باشد.

با توجه به علمی بودن سه نمایه موجود در پایگاه Web of Science و همچنین محاسبه شاخص‌هایی نظیر ضریب تاثیر در گزارش استنادی نشریات یا Journal Citation Report، نشریات منتشر شده در این پایگاه از نظر دانشگاه علم و فرهنگ، مشروط بر ارائه مستندات داوری دارای اعتبار علمی می‌باشد.

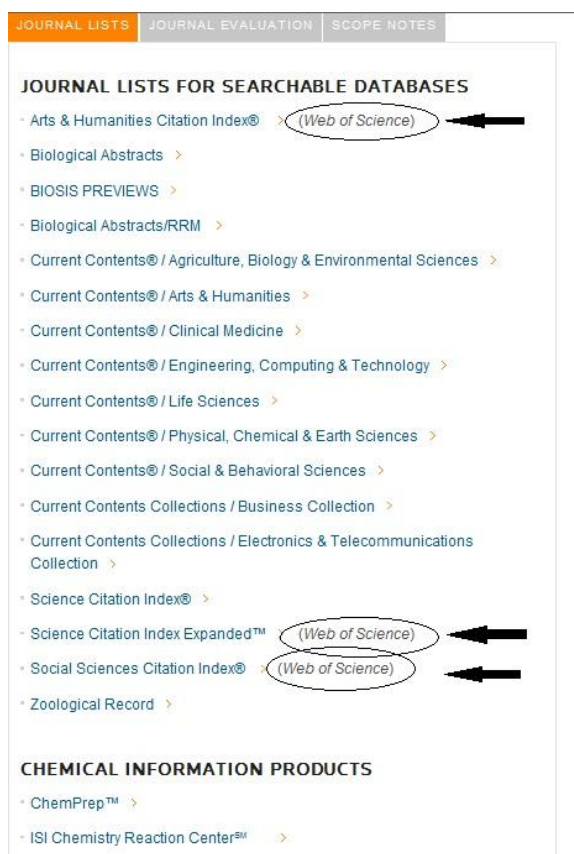
برای دسترسی به لیست نشریات موجود در هر یک از سه نمایه فوق‌الذکر در پایگاه Web of Science به بخش ۱ از شکل ۱ دقت فرمایید. لازم به ذکر است که در این قسمت لیست نشریات در فرمت PDF ارائه می‌شود.

شکل ۱- یافتن نشریات معتبر ISI

محلی که در شکل ۱ با شماره ۲ نشان داده شده است، محلی است که جستجو را در تمام نمایه‌های Thomson Reuters انجام می‌دهد فلذا به عنوان ISI Master List از آن یاد می‌شود که لزوماً به معنای علمی بودن نشریه نبوده و در دانشگاه علم و فرهنگ مبنای علمی نخواهد بود.

همچنین محلی که در شکل ۱ با شماره ۳ نشان داده شده است، تمامی بانک‌های اطلاعات موجود را لیست نموده است که از طریق آن می‌توان به صورت آنلاین به جستجو در عنوان نشریات و یا مشاهده بر اساس زمینه موضوعی آن بانک اطلاعاتی اقدام نمود. شکل ۲ نمای مناسبتری را از این بحث نشان می‌دهد.

شکل ۲- یافتن نمایه‌های مرتبط با Web of Science

با ورود به هر یک از نمایه‌های نشان داده شده در شکل ۲، می‌توان به منوی مربوط به آن نمایه که شامل جستجو و مشاهده بر اساس موضوع است دسترسی داشت (شکل ۳ را مشاهده نمایید).

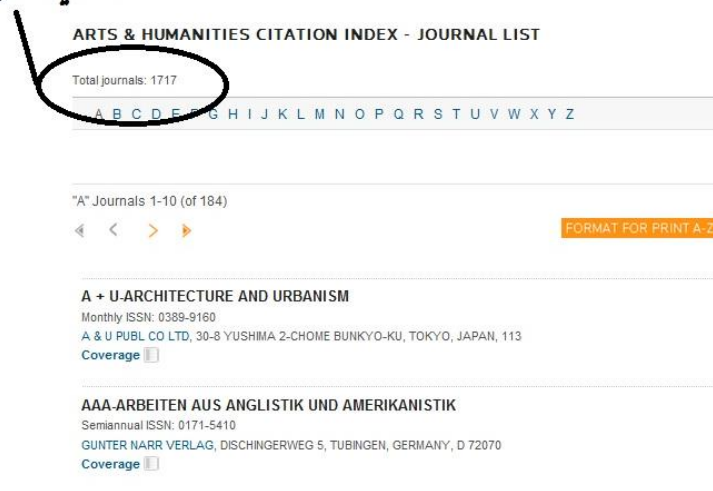
ARTS & HUMANITIES CITATION INDEX

- 1 **SEARCH** Find a specific journal by title, title words, or ISSN
- 2 **VIEW JOURNAL LIST** View a list of all journals
- 3 **VIEW SUBJECT CATEGORY** View a list of all journals covered in a specific category
- VIEW JOURNAL CHANGES** View a list of all journal coverage changes

شکل ۳- نحوه جستجو در هر یک از نمایه‌های Web of Science

همچنین در صورت کلیک کردن بر روی View Journal List، می‌توان علاوه بر مشاهده موضوعی نشریات موجود در نمایه، از تعداد نشریات موجود در آن نیز مطلع گردید (شکل ۴ را مشاهده نمایید).

تعداد نشریات موجود در این نمایه

ARTS & HUMANITIES CITATION INDEX - JOURNAL LIST

Total Journals: 1717

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

"A" Journals 1-10 (of 184)

FORMAT FOR PRINT A-Z

A + U-ARCHITECTURE AND URBANISM
 Monthly ISSN: 0389-9160
 A & U PUBL CO LTD, 30-8 YUSHIMA 2-CHOME BUNKYO-KU, TOKYO, JAPAN, 113
 Coverage []

AAA-ARBEITEN AUS ANGLISTIK UND AMERIKANISTIK
 Semiannual ISSN: 0171-5410
 GUNTER NARR VERLAG, DISCHINGERWEG 5, TUBINGEN, GERMANY, D 72070
 Coverage []

شکل ۴- مشاهده موضوعی و تعداد نشریات موجود در هر یک از نمایه‌های Web of Science

۴-۲-۲- پایگاه استنادی علوم جهان اسلام یا Islamic World Science Citation Center

این پایگاه که از سال ۱۳۷۸ فعالیت خود را آغاز نموده است، یک پایگاه نمایه‌سازی علمی بوده و به صورت سالانه شاخص‌های مبتنی بر استناد را محاسبه و به صورت رایگان در اختیار پژوهشگران قرار می‌دهد.

این پایگاه مورد تایید و تاکید ویژه وزارتین بوده و دارای بیش از ۱۰۰۰ نشریه در حوزه‌های مختلف علمی می‌باشد، لذا ارائه مقاله در نشریات این پایگاه از نظر دانشگاه علم و فرهنگ دارای اعتبار می‌باشد.

فهرست نشریات اصلی این پایگاه در سایت پایگاه به نشانی <http://www.isc.gov.ir> در دسترس می‌باشد.

۴-۲-۳- وزارتین (وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)

دبیرخانه کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور در وزارت علوم و کمیسیون نشریات علوم پزشکی کشور در وزارت بهداشت، مسئول ارزیابی نشریات در کشور و به نشریاتی که حائز شرایط بر اساس آیین‌نامه مربوطه باشند، رتبه علمی پژوهشی و علمی ترویجی اعطا می‌نماید.

آخرین ویرایش از لیست نشریات علمی پژوهشی و علمی ترویجی وزارتین، در سایت هر یک از کمیسیون‌ها موجود بوده و مورد تایید دانشگاه علم و فرهنگ می‌باشد.